Digital arv - fremtidsfullmakt - vergemål - testamente

Sikre vår vilje og hjelpe våre etterkommere i livets ulike faser

Temamøte Seniornett Røyken

Kjell Orsten, 7. mai 2025

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Om presentasjonen

Vi liker kanskje ikke tanken, men en dag må våre etterkommere rydde opp i våre digitale data og vårt jordiske gods. I dette foredraget tar vi for oss en strukturert tilnærming til hvordan vi kan forberede en slik situasjon, som alle før eller senere vil komme opp i.

Vi ser på papirbaserte og digitale metoder for forvaltning av passord, samt oppsett av arvinger i apper og nettsteder som har tilrettelagt for dette.

Vi ser overordnet på fremtidsfullmakt, vergemål og testamente. Vi diskuterer hva som er førende for disse, samt hvordan du som arvlater kan hjelpe dine etterkommere i en ofte kaotisk situasjon. Vi kommer også kort innom uskiftet bo.

Det finnes ingen fasit, men en metodisk tilnærming kan hindre kaos når du ikke lengre kan snakke for deg selv.

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Målsetting

- Gi en forståelse av problemstillingen digital arv
- Gjøre deltakerne i stand til metodisk å skape oversikt over sine digitale data og kontoer i apper og nettsteder
- Gi en overordnet presentasjon av fremtidsfullmakt, vergemål og testamente

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester som er tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Introduksjon

Hva er vår digitale arv?

- Digital arv er alle dine digitale data og alle dine registrerte kontoer i apper og nettsteder
  - Vi må være bevisste på hva som betyr noe for etterkommerne og hva vi uten videre kan la henfalle
    - Noen steder er uforpliktende
    - Noen steder er forpliktet gjennom løpende abonnementer

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester som er tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Hvordan skape oversikt over vår digitale status

Manuell kartlegging

- Mye kan løses med penn og papir
  - Informasjonen om nettsteder og apper må være korrekte, og du må være sikker på at du har oppdatert oversikten med riktig bruker-id og passord
    - Omtrentlighet er ikke godt nok
      - Din nøkkel passer ikke i naboens hus

  - Dokument basert på et dokument utarbeidet av Joop Cuppen i Seniornett, «Huskeliste digital arv»

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester som er tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord

Noen eksempler - jeg har kun erfaring med Apple Passord

Passordapp	Apple (iOS/macOS)	Android	Windows	Gratisversjon tilgjengelig	Synkronisering på tvers av enheter
1Password	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	🔶 Begrenset prøvetid	✅ Ja
Bitwarden	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja
Dashlane	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja (web/app)	✅ Ja (begrenset)	✅ Ja (premium kreves for full sync)
LastPass	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	🔶 Gratis kun én enhetstype
NordPass	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja (flere enheter med premium)
Enpass	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	🔶 Synk krever egen skylagring
Keeper	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja	✅ Ja
Apple Passord	✅ Ja (innebygd)	❌ Nei	✅ Ja (via iCloud for Windows + nettleserutvidelse)	✅ Ja (med Apple ID)	🔶 Kun Apple + Windows

Kilde: ChatGPT

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Pålogging «via»

Kjente tjenester som kan brukes for pålogging flere steder

- Flere og flere tjenester kan benytte andre kjente apper eller tjenester for pålogging
  - BankID gir sikker pålogging til banker og finansinstitusjoner, samt er ofte benyttet for tjenester innen offentlig forvaltning
  - Vipps
  - Pålogging via Apple eller Google er mulig på enkelte nettsteder
- Pålogging «via» reduserer antall passord du skal huske

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn

Apple iCloud

- Apple iCloud
  - Under Apple-konto - Pålogging og sikkerhet - Kontoarving
    - Her kan du oppgi en eller flere arvinger som kan gis tilgang etter din død
    - Dette betyr at alle data lagret i iCloud er sikret så lenge Apple-konto opprettholdes, og det betales for den lagringsplassen du har abonnert på

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn

Google

- Google
  - Det er en funksjon hvor man kan sette opp kontakter som skal kunne gis tilgang til din konto dersom den har vært inaktiv i så og så lang tid
    - Hvilke data det skal gis tilgang til oppgis i oppsette i lenken nedenfor
      - https://myaccount.google.com/inactive

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn

Microsoft 365

- Microsoft 365
  - Har ingen funksjoner for oppsett av arvinger
    - Data (filer, e-post, etc.) kan overføres dersom det finnes juridisk dokumentasjon (for eksempel skifteattest)
    - Microsoft kan kreve dokumentasjon fra arvinger for å gi tilgang til kontoen eller innholdet
    - Det kan være enklere hvis kontoen er del av et Microsoft 365 Family-abonnement, der andre familiemedlemmer allerede har tilgang

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn

Facebook

- Facebook
  - Har en metode for å opprette minnekontoforvalter som kan bestemme om kontoen skal bestå som minnekonto eller slettes
    - Ser stadig avdøde personer bli gratulert med dagen på Facebook

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn

Status pr. mai 2025

Plattform	Kontoarving	Minnekonto	Kommentarer
Apple iCloud	Ja	Uaktuelt	Oppsett av kontoarving
Google	Ja, på visse betingelser	Uaktuelt	Konto inaktiv i en gitt tidsperiode
Microsoft 365	Nei	Uaktuelt	Rettskjennelse kan gi tilgang
Facebook	Ja	Ja	
Instagram	Nei	Ja	
Snapchat	Nei	Nei	
TikTok	Nei	(Nei)	Minnekonto underveis?

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Digitale kontoer og digitale abonnementer

Konsekvenser av oppsigelse

- Du har kanskje lagret dine data i tjenester som krever et løpende abonnement for at dataene skal oppbevares og være tilgjengelige
  - Apple iCloud, Google Disk, Microsoft 365 er eksempler på slike, men også andre skytjenester hvor data oppbevares, herunder e-postkonti
  - Viktig å beholde abonnementene til etterkommerne har hatt tid til å vurdere hva de ønsker å ta vare på
    - Oppsigelse eller å avslutte betaling gjør at data går tapt

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Fremtidsfullmakt

Lar din vilje skje

- En fremtidsfullmakt er en fysisk fullmakt som gir én eller flere personer mulighet til å ivareta fullmaktsgivers interesser på angitte områder dersom fullmaktsgiver, på grunn av sinnslidelse, demens eller alvorlig svekket helbred, ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser i forhold som er omfattet av fremtidsfullmakten, jf.vergemålsloven § 78
  - Her kan du selv regulere hva som skal skje
  - Den må utarbeides mens du er samtykkekompetent
  - Tinglysning kan gjøres, men statsforvalter må allikevel godkjenne at den oppfyller formalkrav

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Fremtidsfullmakt

Lar din vilje skje

- Fremtidsfullmakt er godt omtalt med krav og eksempler hos Statsforvalteren https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-vestland/verjemal/framtidsfullmakt/informasjon-om-fremtidsfullmakt.pdf
  - Benytt juridisk ekspertise når du har tenkt igjennom hva du ønsker å regulere
    - **Advokatkontorer**
    - **Huseierforeningen** https://www.huseierne.no/alt-om-bolig/samliv-og-arv/fremtidsfullmakt/?_gl=1*omnntk*_up*MQ..*_ga*MTk0MTgwNzQzOC4xNzQ2MjAxOTQ4*_ga_MKGSGG8213*MTc0NjIwMTk0NS4xLjEuMTc0NjIwMjAxNC4wLjAuMA
    - **Skattebetalerforeningen** https://www.skatt.no/2021/02/02/opprett-en-fremtidsfullmakt-til-fastpris/
    - **NBBO** har kampanje med fastpris kr 5000 ved avtale i mai 2025 via advokatene Fullford og Tyr

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Fremtidsfullmakt

Ting tar tid - enkelte ganger lengre tid

- Fremtidsfullmakten gjøres først gyldig etter at du medisinsk er ute av stand til å ivareta dine egne interesser
  - Statsforvalteren må bekrefte at fremtidsfullmakten skal tre i kraft, basert på legens medisinske vurdering
    - Dette kan ta tid
  - Det er mange økonomiske forhold å være bevisst på
    - Du kommer på sykehjem og får varig opphold
      - Prisen for oppholdet reguleres av avkastningen av din formue og andel av din pensjon https://www.smartepenger.no/trygd/3038-betaling-pa-sykehjem (Sjekk din kommune for aktuelle kostnader)
    - Du har egen bolig
      - Dersom du ikke vil kunne flytte hjem bør denne selges eller overlates til etterkommere før Skattelovens regler om eiertid og botid ikke lengre oppfylles (Oversittes lovens krav så øker skatten for etterkommerne)

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Vedvarende-fullmakt i forhold til fremtidsfullmakt

Kan tegnes separat eller i tillegg til fremtidsfullmakt

- Vedvarende-fullmakt kan gjøres gyldig fra undertegning, uavhengig av om du har din rettslige handleevne eller ikke
  - Dersom fullmakta er formulert for å gjelde også etter at fullmaktsgiveren blir alvorlig svekka på grunn av sykdom, vil fullmakten gå over til å være ei fremtidsfullmakt
- Se viktige nyanser og detaljer for reglene hos Kartverket, https://www.kartverket.no/eiendom/praktisk-tinglysing/framtidsfullmakt
  - Her finnes informasjon om krav til tinglysning, som bør studeres nøye i forhold til vilken fullmaktstype eller fullmaktstyper som benyttes
    - Benytt advokat for å treffe riktig i forhold til dine behov

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Vergemål i forhold til fremtidsfullmakt

Vergemål lar <u>Statsforvalterens</u> vilje skje

- **Fremtidsfullmakt** etableres når du er samtykkekompetent
  - Du oppretter den selv
  - Den gjelder først når du ikke lenger er i stand til å ta avgjørelser selv (f.eks. ved demens)
  - Du velger selv hvem som skal være fullmektig(e) og hva fullmakten skal gjelde
  - Må opprettes skriftlig og signeres med vitner

- **Vergemål** etableres nå du ikke lengre kan ta vare på deg selv (ikke samtykkekompetent)
  - Etableres etter at behovet har oppstått
  - Må godkjennes av Statsforvalteren
  - Verge må rapportere og forholde seg til Statsforvalterens regler og kontroll
  - Personen som trenger verge har ikke nødvendigvis valgt vedkommende selv
  - Kan omfatte både økonomiske og personlige forhold

Utarbeidet av: Kjell Orsten

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Testamente

<u>Arvelovens</u> bestemmelser trer inn

- Et testamente trer i kraft når du har gått bort
  - Du oppretter det selv, mens du er samtykkekompetent
  - Det er klare regler for hva du kan bestemme og hva som regulerer hva dine arvinger har lovmessig krav på
  - Vær oppmerksom på regler rundt uskiftet bo i familier med særkullsbarn (Mine, dine og våre barn)

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Arveloven

Uskiftet bo

- Når en ektefelle går bort
  - I et uskiftet bo vil den gjenlevende ektefellen normalt overta disposisjonsretten for det samlede boet, med mindre særkullsbarn krever skifte for den avdødes andel av det samlede boet
  - Et samtykke om uskiftet bo kan ikke trekkes tilbake
  - Vær oppmerksom på potensielle konsekvenser av uskiftet bo i familier med særkullsbarn (Mine, dine og våre barn)

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Arveloven

Uskiftet bo

- Når en ektefelle går bort
  - Noen eksempler (stikkord hentet fra https://www.nettavisen.no/arv/privatokonomi/uskiftet-bo/advarer-stemor-kan-bruke-opp-farsarven-dette-kan-du-gjore/s/5-95-2351575
    - Stemor eller stefar kan bruker opp fars- eller morsarven
    - Må dele arven med stebarn
    - Overføring av gaver til ny partner, hvor barna fratas arv
    - Kan i testamente skjevfordele barns arv - gi mer til bonusbarn

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Agenda

1. Introduksjon - hva er vår digitale arv
2. Hvordan skape oversikt over vår digitale status - manuell kartlegging
3. Apper som kan hjelpe oss å huske våre passord
4. Digitale tjenester tilrettelagt for at arvinger kan tre inn
5. Digitale kontoer og digitale abonnementer - konsekvenser av oppsigelse
6. Fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
7. Kommentarer og spørsmål

E-post: kjell.orsten@icloud.com

Kommentarer og spørsmål

Helt til slutt

- Spørsmål?
- Nådde vi målsettingen?
  - Gi en forståelse av problemstillingen digital arv
  - Gjøre deltakerne i stand til metodisk å skape oversikt over sine digitale data og kontoer i apper og nettsteder
  - Gi en overordnet presentasjon av fremtidsfullmakt, vergemål og testamente
- Kontaktinformasjon
  - kjell.orsten@icloud.com